

**REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**

Številka: U-I-9/98-68

Datum: 16.4.1998

Odklonilno ločeno mnenje sodnika dr. Zupančiča

V predmetni zadevi sem zagovarjal razveljavitev dela določbe 3. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prometnem davku (v nadaljevanju: ZPD-E), ki se glasi: "ki vsebuje davek od prometa storitev". Menim namreč, da je v tem delu določba ZPD-E v nasprotju z načelom enakosti pred zakonom.

Nesporno je, da zakonodajalec lahko spremeni svojo enkrat sprejeto odločitev in v bodoče tudi tistim skupinam oseb, ki jih je dotlej oproščal plačila prometnega davka, tak davek naloži. Nalaganje davkov je ekonomski ukrep države. Med posameznimi skupinami davčnih zavezancev država lahko razlikuje že, če je razlog za razlikovanje v razumni zvezi z legitimnim državnim interesom. Ker je legitimen interes, ki ga želi država doseči z obdavčitvijo, že napolnitev državne blagajne, si je težko zamisliti primer, ko bi bila naložitev davka določeni skupini oseb že sama po sebi protiustavna.

To, kar je v novi zakonski ureditvi protiustavno, pa je tisti del določbe 3. člena ZPD-E, ki prometni davek vključuje v ceno odvetniške in notarske storitve.

Zakonodajalčeva odločitev je nesistemska. Po načelni določbi ZPD je osnova za davek od prometa storitev cena storitve, ki ne vključuje prometnega davka (23. člen). Drugače kot pri določitvi osnove za davek od prometa proizvodov zakonodajalec tu ni predvidel izjem. Z novelo je storil prav to. Izmed vseh storitev je izvzel le odvetniške in notarske storitve. Ni nepomembno, da je to storil povsem nepredvideno in ne da bi določil kakršnokoli prilagoditveno obdobje. Določba je bila sprejeta v paketu zakonov, ki jih je Vlada predlagala Državnemu zboru v sprejem po hitrem postopku. Razlogi za pospešeno odločanje so bili lahko utemeljeni, vendar pa sporne določbe ZPD-E v Vladinem predlogu ni bilo. Sporno določbo je po amandmajski poti predlagal matični odbor Državnega zbora. Najmanj vprašljivo je torej, ali je bila zakonska določba sprejeta v skladu s poslovnikom, ki taksativno našteva primere, v katerih lahko parlament sprejme zakon po hitrem postopku.

Razlogov, ki bi to utemeljevali, Odbor za finance in monetarno politiko ni navedel.

Za odstop od sistemske odločitve o načinu obdavčitve zakonodajalec ni imel razumnih razlogov. Predlagatelj amandmaja je drugačen način obdavčitve utemeljil s socialnim momentom, češ da bo na ta način ohranil dotedanjo raven cen odvetniških in notarskih storitev in s tem njihovo dostopnost. V to, da bi s spornim načinom obdavčitve zasledovani cilj dejansko lahko dosegel, je v svojem mnenju, danem nepoln mesec kasneje, podvomil že sam.

Izrecno pa se je o tem, da bodo odvetniki in notarji itak lahko dosegli povišanje tarife, izrekla Vlada. O ceni odvetniških in notarskih storitev namreč po obstoječi ureditvi soodločata zbornici in minister za pravosodje in ne zakonodajalec. Zoper razumnost spornega razlikovanja govori še dodaten razlog. Tako odvetniška kot notarska tarifa odločitev o ceni storitve v veliki meri prepuščata odvetnikom in notarjem oziroma dogovoru med pogodbenima strankama. Fiksno je določena le vrednost točke, ne pa tudi število točk za določeno storitev. Še bolj svobodna je cena odvetniške storitve. Odvetnik se o ceni lahko dogovori s stranko mimo tarife, poleg tega pa ni zavezan kontrahirni dolžnosti.

Prerazdelitev, ki jo država dosega z obdavčitvijo, je nujna. Kljub temu je za vsakogar, ki je davek dolžan plačati, to -- subjektivno in objektivno gledano -- breme. Dejstvo, da za to, kar je plačal, ni neposredne odmene, naslavlja na državo in zakonodajalca strožje -- in ne milejše -- zahteve. Tistega, ki je dolžan plačati, bo namreč težje prepričati o utemeljenosti naložene obveznosti.

Primerjava z drugimi - ali kot reče večina: dosledna izpeljava enkrat sprejete odločitve z vidika enakosti v obdavčitvi - je zato odločilna. Neobstoj prepričljivih razlogov za različno obdavčitev lahko na dolgi rok privede do neželenih in kontraproduktivnih učinkov. Prav zaradi tega, ker se pokažejo šele na dolgi rok, je utemeljenost in pretehtanost odločitve na začetku še pomembnejša. Zakonski določbi, ki odvetniške in notarske storitve obdavčuje drugače kot vse druge, manjka oboje.

dr. Boštjan M. Zupančič